

*Το Άκτιον και η Πρέβεζα **

Πολλή συζήτηση γίνεται και μεγάλη φασαρία κάμνουν οι γείτονές μας Βονιτσιάνοι για το Άκτιο, που το θεωρούν αυτοί ιδιόκτητο τόπο και πως μόνοι αυτοί έχουν δικαίωμα εις την εκμετάλλευση της ωραίας και δροσερωτάτης πλαζ, την οποία η καλαισθησία και η καλλιτεχνική πνοή των Πρεβεζάνων κατέστησαν αξιόλογη εδώ και είκοσι περίπου χρόνια, ενώ ως τότε ήταν για τους συμπαθείς γείτονάς μας γη άγνωστη και ανεκμετάλλευτη από απόψεως αναψυχής και τουριστικής.

Ας δούμε τι λέγουν για τα πράγματα και οι πιο ειδικοί στο θέμα τούτο. Είναι η περιοχή του Ακτίου Βονιτσιάνικη ή Πρεβεζιάνικη;

Τον Οκτώβριον του 1928 ο Σύλλογος Ακτιμόνων Καλλιεργητών Πρεβέζης υπέβαλλεν εις την τότε Βουλήν μια αναφορά, ζητώντας την απαλλοτρίωσιν του Ακτίου για την εγκατάστασιν εκεί προσφύγων και δημιουργίαν νέου και ωραίου συνοικισμού, μια που τα όρια της Πρεβέζης, μέσα εις την ντάπια, δεν επέτρεπαν την ανάπτυξιν της πόλεως. Η έκτασις δυστυχώς της πόλεως μας δεν είναι τόσο μεγάλη ώστε να μπορούσε να περιλάβη και τον νέον πληθυσμόν που ήρθε μετά την μικρασιατική καταστροφή. Την αναφοράν υπεστήριζαν εις την Βουλήν οι τότε Βουλευταί μας Ιωάννης Κοκκινάτος, Θεόδωρος Χαβίνης και μακαρίτης Γεώργιος Γερογιάννης, εις την συνεδρίασιν της 3.12.1928.

Μεταφέρω εις τας στήλας του «Βήματος» την αγόρευσιν του μακαρίτη Γερογιάννη, που ήταν η ζωντανή, όταν ζούσε, ιστορία του τόπου μας.

«... Το Άκτιον, όπως ανέπτυξεν ο συνάδελφός μου (κ. Κοκκινάτος) είναι μία λωρίς γης, η οποία εκτείνεται μέχρι του λιμένος της Πρεβέζης. Αύτη είναι μία έκτασις περί τα 15-16 χιλιόμετρα μήκους και 4-5 χιλιόμετρα πλάτους. Όπως έχουν υπολογίσει οι γεωμέτραι, η έκτασις αύτη είναι περί τας 30 χιλιάδες στρέμματα. Εξ αυτών των 30 χιλιάδων στρεμμάτων, ένα μέρος εισχωρεί εντός του λιμένος Πρεβέζης, μέχρι δηλαδή των ορίων της πόλεως, η οποία κείται εις το δυτικόν μέρος. Το τμήμα αυτό δεν ανήκει εις την Ελλάδα, ανήκει εις την Τουρκίαν, διότι διά της συνθήκης ήτις απη-

* Το άρθρο δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα *Βήμα Πρεβέζης* σε δύο συνέχειες, στα φύλλα 612 της 11.10.1954, σελ. 1 & 2 και 613 της 18.10.1954, σελ. 1.

λευθέρωσε το ελληνικόν κράτος, το τμήμα αυτό του Ακτίου απέμεινεν εις την Τουρκίαν και απετέλει το σύνορον μεταξύ Ελλάδος και Τουρκίας».¹

«Τούτο είχε μοιρασθή εις 120 κολλήγους, τους οποίους η τουρκική κυβέρνησις είχαν εγκαταστήσει εκεί με την υποχρέωσιν να φυλάττουν το σύνορον αυτό. Ωνωμάζετο δε τα “120 τουφέκια”, διότι 120 οπλίται έπρεπε να δίδουν 10 κατά μήνα διά να φυλάττουν εκεί. Αύτη η κατάστασις παρέμεινεν μέχρι του 1881, ότε διά της συνθήκης του Βερολίνου και της συμβάσεως, μετά ταύτα, παρεχωρήθη η Άρτα και το τμήμα τούτο του Ακτίου εις την Ελλάδα. Τότε δε εδόθη η άδεια εις τους Τούρκους αυτοί οι οποίοι κατείχαν το τμήμα αυτής της περιοχής να πωλήσουν τα κτήματά των. Και πράγματι τα επώλησαν εις διάφορους κτηνοτρόφους, ζωεμπόρους, διαφόρους άλλους βλάχους».

Όταν τα πράγματα έφθασαν εις την απαλλοτριώσιν χάριν των ακτημόνων καλλιεργητών, των εκ Μικράς Ασίας προσφύγων, τότε εξήτησαν την απαλλοτριώσιν υπέρ των προσφύγων, οι οποίοι κατέφυγον εις Ήπειρον, αλλά δεν κατορθώθη να γίνη η απαλλοτριώσις αυτή και η εγκατάστασις των τοιούτων καλλιεργητών. Ο λόγος δε [ήταν] διότι οι κάτοικοι των κτημάτων αυτών εμεσολάβουν εις τας διαφόρους υπηρεσίας του υπουργείου και κατώρθωνον ν’ αποφεύγηται η απαλλοτριώσις. Το γραφείον Εποικισμού Πρεβέζης υπεστήριζε την εγκατάστασιν των ακτημόνων καλλιεργητών καθώς και το Υπουργείον. Κατώρθωνον, όμως, οι διάφοροι διευθύνται οι οποίοι, αναλόγως των κομματικών φρονημάτων, υπεστήριζον τους έχοντας τα όμοια με αυτούς φρονήματα και διατάσσετο να μη γίνεται η απαλλοτριώσις. Και τοιουτοτρόπως το ζήτημα της απαλλοτριώσεως του Ακτίου παρέμενεν εις το αυτό σημείον και οι διάφοροι κάτοχοι των κτημάτων αυτού έλεγαν, ότι το Άκτιον είναι ακατάλληλον διά να κατοικήσουν άνθρωποι και ότι κατάλληλον είναι διά να βόσκουν βόδια και πρόβατα, πράγμα ψευδέστατον, διότι και επί της ενετικής εξουσίας εκεί είχαν γίνει, επειδή το έδαφος είναι χαμηλόν εις μερικά σημεία, και έργα αντιπλημμυρικά, είχαν ανοιχθή ωρισμένοι τάφροι, διώρυγες κλπ., τα οποία είχαν αποκαθάρει το έδαφος από κάθε έλος. Είχε δε καταστή το έδαφος γόνιμον,

¹ Εννοεί την συνθήκην της 22^{ας} Ιανουαρίου 1830, η οποία κατέστησε τελείως ελεύθερη και ανεξάρτητη την Ελλάδα.

προς καλλιέργειαν. Όλα όμως αυτά τα έργα κατέστρεψαν οι Τούρκοι κατόπιν και τοιουτοτρόπως έμειναν και την φοράν αυτήν όμβρια ύδατα.[®]

«Αφ' ότου το Άκτιον προσηρτήθη εις την Ελλάδα, τα μέρη αυτά εγκατελείφθησαν εις την τύχην των. Διά τούτο χάριν των προσφύγων και χάριν των Πρεβεζαίων, οι οποίοι ζητούν να εγκατασταθούν εκεί οι πρόσφυγες και διά να επισκευασθή το φρούριον του Ακτίου, το οποίον μένει 15 έτη έρημον και καταστρέφεται. Πρέπει να ληφθώσιν έντονα μέτρα, όπως γίνει η απαλλοτριώσις, διά να γίνη και μία συμπλήρωσις της πόλεως Πρεβέζης προς το ανατολικόν μέρος...»

Ο κ. Θ. Χαβίνης ωμίλησεν εν συνεχεία περί του αυτού θέματος ειπόν μεταξύ των άλλων «Φοβούμαι, ότι ο κ. Υπουργός της Γεωργίας πλανάται,² ότι το Άκτιον δεν είναι κατάλληλον προς καλλιέργειαν εκ παλαιών εκθέσεων, αι οποίαι υπεβλήθησαν εις το Υπουργείον τη υποκινήσει ιδιοκτητών· επίσης φοβούμαι ότι ο κ. Υπουργός της Γεωργίας καταγόμενος εξ Αιτωλίας και Ακαρνανίας φοβήται ότι θα παρεξηγηθή από τους Αιτωλοακαρνανάς, ότι ενεργεί να αποκατασταθώσιν ακτήμονες εξ άλλου νομού εις το απέναντι μέρος της επαρχίας του. Αλλ' όπως ανέπτυξε ο κ. Γερογιάννης, το Άκτιον μέχρι του 1881 ήτο αναπόσπαστο μέρος της Πρεβέζης, μόλις δε με την συνθήκην του Βερολίνου απεδόθη εις το ελεύθερον κράτος. Απόδειξις δε ότι όλα τα κτήματα ανήκουν εις τους κατοίκους Πρεβέζης. Το Άκτιον αποτελεί μέρος του λιμένος της Πρεβέζης, καθ' εκάστην οι αλιείς κάτοικοι της Πρεβέζης απλώνουν τα δίκτυά των εις το μέρος αυτό το οποίον είναι κτήμα του λιμένος της πόλεως Πρεβέζης ...».

Και ο κ. Κοκκινάτος που ωμίλησεν πρώτος εις την αυτήν συνεδρίασιν είπεν: «Δυστυχώς, όμως, αι γαίαι του Δήμου Πρεβέζης επήρκεσαν διά την αποκατάστασιν των εφένδρων ακτημόνων καλλιεργητών της πόλεως Πρεβέζης. Εστερήθησαν του δικαιώματος εκείνοι οι οποίοι θα είχαν περισσότερους παντός άλλου λόγους, να αποκατασταθούν γεωργικώς, εφ' όσον είναι έφεδροι πολεμισταί ακτήμονες και θα είχαν δικαίωμα και ειδικώς να προστατευθούν υπό του νόμου».

Ο υπουργός Γεωργίας Κανναβός υπεσχέθη να εξετάση ευμενώς το υπόμνημα πλην όμως δεν έγινε τίποτε, διότι οι ιδιοκτήται, φαίνεται, του Ακτίου εσταμάτησαν το ζήτημα και το παρέπεμψαν εις τας ελληνικάς κα-

[®] Τέλος του πρώτου μέρους του άρθρου.

² Υπουργός της Γεωργίας ήτο τότε ο Κανναβός.

λένδας. Ας φαντασθή κανείς ποια θα ήταν σήμερα η κατάσταση του Ακτίου αν είχε γίνει τότε εκεί ένας συνοικισμός εις το ηλιόλουστον και πιο ευάερο μέρος του λιμανιού μας. Θα προσελάμβανε πραγματικά η Πρέβεζα, την όψιν μιας μικρής βασιλίδος των πόλεων, με ευφορώτατους κήπους, τεράστιαν παραγωγήν εις το ακαλλιέργητον επί αιώνας έδαφος [του Ακτίου] και η κτηνοτροφία ακόμη δεν θα χαλούσε.

Θα είχε γίνη, όπως λέει, όταν επεσκέφθη την Πρέβεζα ο Σικελός περιηγητής Σκροφάνι, τόπος που έχει ενδιαφέρον διά τους ζωγράφους, τους ποιητάς και τους εραστάς ακόμη. Και τώρα, φυσικά, δεν πάει πίσω. Καλά θα κάνουν, λοιπόν, οι γείτονές μας Βονιτσάνοι να βοηθήσουν να αναπτυχθή εκεί τόπος και κέντρον θερινής αναμονής γιατί μπορεί με τον καιρό και με την υποστήριξη του κράτους να ξεφυτρώση μια νέα κηπούπολις.